

Säteilytoiminnan valvonta
Kurttio Päivi
Kojo Katja

9.9.2024

Lahden työpaikkojen radonvalvontahanke

Johdanto

Säteilylain (859/2018) 155 §:n mukaan työnantajan on selvitettävä työtilan ja muun työskentelypaikan radonpitoisuus, jos tilat sijaitsevat Säteilyturvakeskuksen (STUK) määrittämällä mittausvelvoitealueilla. Alueet julkaistaan STUKin nettisivuilla <https://stuk.fi/kunnat-ja-postinumeroalueet-joissa-on-tyopaikkojen-radonmittausvelvollisuus>.

Lahti on alue, jossa mittaukset on tehtävä. Radonrekisterin perusteella Lahdessa hyvin isossa osassa aiemmin mitatusta kohteista, radonpitoisuus on ollut viitearvoa suurempi. Tämän vuoksi Lahti valikoitui valvontahankkeen kohteeksi.

Selvityspyyntö

Tilastokeskuksen toimittamasta yritys- ja toimipaikkarekisteristä valittiin kaikki Lahden työpaikat. Näihin lähetettiin 21.1.2019 kirjeitse pyyntö selvittää työtilojen radonpitoisuudet.

Selvityspyyntöä ei kuitenkaan lähetetty seuraavissa tapauksissa:

- jos työpaikan radonmittaustulos löytyi STUKin radonrekisteristä
- jos henkilöstön lukumäärä oli tuntematon tai vähemmän kuin viisi. Tämä sen vuoksi, että henkilöstöluokassa 0–4 on hyvin paljon työpaikkoja, joissa varsinaisia työntekijöitä ei ole ollenkaan
- kouluihin, päiväkoteihin ja posteihin sillä näihin oli tehty radonvalvontahanke hiljattain
- jos työpaikka oli merkitty toiminimikkeelliseksi ("luonnollinen henkilö"), sillä sellaisissa ei tavallisesti ole palkattuja työntekijöitä
- työpaikoille, joilla oletettavasti ei ole työpaikkarakennusta, esimerkiksi kalastajat

Selvityspyyntöissä työnantajaa pyydettiin toimittamaan määräpäivään mennessä joko radonmittauksen tulos tai selvitys siitä, miksi radonmittauksia ei työpaikalla tarvita. Jos työpaikalta ei tullut vastausta määräpäivää mennessä, lähetettiin muistutuskirje.

Osalle Lahden työpaikoille piti lähettää selvityspyyntöä lisäksi jopa viisi muistutuskirjettä, jonka jälkeen kaikkien selvityspyyntöä saaneiden työpaikkojen osalta oli STUKiin toimitettu joko radonmittaustulos tai muu selvitys. Joihinkin työpaikkoihin STUK oli yhteydessä myös sähköpostilla tai puhelimilla.

Yhdelle työpaikalle lähetettiin päätösasiakirja, jossa veloitteen tehosteeksi asetettiin uhkasakko. Vasta tämän jälkeen kyseinen työpaikka toimitti radonmittauksen tuloksen STUKiin.

Tulokset

Viimeinen radonmittaustulos tai muu selvitys Lahdesta saatiin työpaikkojen radonvalvontaan 4.9.2024. Tulosten yhteenveto on esitetty taulukossa 1.

Säteilytoiminnan valvonta
Kurttio Päivi
Kojo Katja

9.9.2024

11/6501/2019

Taulukko 1. Tulokset Lahden valvontahankkeesta

	lukumäärä
STUKin lähettämiä selvityspyyntöjä	1093
Työpaikalla ei tarvinnut tehdä radonmittausta (yhteensä)	525 (48 %)
<i>Posti palautti kirjeen STUKiin</i>	42 (4 %)
<i>Mittausta ei tarvittu; tulos löytyi STUKin rekisteristä</i>	41 (4 %)
<i>Mittausta ei tarvittu; toiminta loppunut</i>	84 (8 %)
<i>Mittausta ei tarvittu; työtilat rakennuksen toisessa tai ylemmissä kerroksissa</i>	235 (22 %)
<i>Mittausta ei tarvittu; työpaikalla ei ollut työtiloja tai työntekijöitä</i>	123 (11 %)
Työnantaja toimitti radonmittaustuloksen STUKiin	568 (52 %)
Kaikkien mittausten keskiarvo Bq/m ³	117
Kaikkien mittausten mediaani Bq/m ³	65
Mitatuista työpaikoista radonpitoisuus oli viitearvoa 300 Bq/m³* suurempi (yhdessäkin mittauspisteessä)	99 (17 %)

Työpaikat, joissa radonpitoisuus oli viitearvoa suurempi, tulivat työpaikkojen radonvalvonnan tietoon. Radonvalvonta valvoo, että työnantaja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet niin, että työntekijöiden radonaltistus vuodessa ei ole altistuksen viitearvoa 500 000 Bq h/m³ suurempi.

Päätelmät

Viitearvoa suurempia radonpitoisuuksia mitattiin tässä hankkeessa hieman enemmän (17 %) kuin kaikilla niillä työpaikoilla (16 %), joiden mittaustulokset ovat STUKilla tiedossa (vuoden 2015 alusta lähtien). Lahti on siis alue, jossa viitearvon ylittäviä radonpitoisuuksia mitataan suurin piirtein saman verran, kuin muissa suomalaisissa työpaikoissa, joissa radonpitoisuus on mitattu.

Selvityspyynnön saaneista työpaikoista noin puolet toimitti radonpitoisuuden mittaustuloksen STUKiin. Noin puolella oli jokin syy sille, miksi radonmittauksia ei tarvitse tehdä. Mahdolliset syyt eivät ole STUKin tiedossa, joten selvityspyyntöjä väistämättä lähtee myös sellaisille työpaikoille, joissa radonmittauksia ei vaadita. Yleisin syy mittaamattomuudelle oli se, että työtilat sijaitsivat rakennuksen toisessa tai sitä ylemmissä kerroksissa. 41 selvityspyynnön saaneen työpaikan osalta aikaisempi mittaustulos löytyikin radonrekisteristä. Tällaiseen on useita syitä; esimerkiksi muuttunut työpaikan nimi, jolloin selvityspyynnön saaneen työpaikan nimi on eri, kuin radonrekisterissä olevan työpaikan nimi.

Hankkeen kesto olin noin viisi ja puoli vuotta, jonka jälkeen kaikki selvityspyynnön saaneet työpaikat olivat toimittaneet STUKiin joko radonmittaustuloksen tai muun selvityksen. Tämä on hyvin pitkä aika. STUKissa onkin mietittävä, kuinka työnantajat vastaisivat selvityspyyntöön ripeämmin.

* Radonpitoisuus lasketaan työnaikaisen radonpitoisuuden vuosikeskiarvona. Käytännössä mittaustulos kerrotaan korjauskertoimella 0.9, jolloin mittaustulos 334 Bq/m³*0.9 = 300.6 Bq/m³ ylittää viitearvon.